

Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret

FORSVARET
Postboks 800 Postmottak
2617 LILLEHAMMER

Til: Forsvarssjefen

Gjenpart: Stortingets utenriks- og forsvarskomite
Sjef Forsvarets operative hovedkvarter
Sjef Hæren
Den norske EFP-styrken i Litauen v/SNR Bård
Forsvarets hovedverneombud

Vår referanse
2023/4-4

Deres referanse

Dato
30.03.2023

Forsvarsombudets besøk til Norges EFP-styrke i Litauen: Brannsikkerheten for det norske personellet mv.

Forsvarssjef

Den 19. til 22. mars i år besøkte jeg EFP i Rukla, Litauen. Besøket ble gjennomført sammen med min tyske og nederlandske kollega.

Programmet for besøket var dels felles med de andre ombudene og dels nasjonalt. Begge dele var planlagt og koordinert med de andre lands styrkebidrag av Norges SNR, Bård. Under besøket fikk jeg rikelig tid til samtale med store og mindre soldatgrupper og møte med de tillitsvalgte. Videre ble jeg vist rundt på bo-, forpleinings- og vedlikeholdsfasiliteter, og jeg fikk en presentasjon av den norske styrken, deres oppdrag og deres tilknytning til de tyske og nederlandske styrkene og til militære myndigheter hjemme.

Jeg fikk inntrykk av en norsk styrke som – med ledelsen i spissen – har et sterkt ønske om å løse sitt oppdrag. De har et meget bevisst forhold til alvorret i situasjonen, ikke minst slik dette fremstår i et litauisk perspektiv. Ut over sitt eget oppdrag, ønsker de norske soldatene å bedre forutsetningene og forholdene for fremtidige kontingenter. I tillegg har de enkelte ønsker, og jeg har selv observert forhold, som ikke bør vente. Det er i den forbindelse jeg skriver til forsvarssjefen.

Før jeg beskriver disse observasjonene og tilbakemeldingene fra soldatene, vil jeg gjerne få berømme SNR Bård, hans stab og de norske soldatene, for at de satte av tid til å ta meg og mine kolleger imot på beste måte. Det setter spor, ikke bare hos den norske ombudsordningen.

- Den mest presserende observasjonen jeg gjorde under besøket, gjelder **brannsikkerheten** på den norske forlegningen. Den fremstod som vesentlig for dårlig. Hele den norske styrken bor i samme forlegningsblokk. Blokken har hverken branndører eller tilstrekkelige rømningsveier. Når det gjelder det elektriske anleggets beskaffenhet, viser jeg til rapporten fra Forsvarsbygg datert 16. september i fjor. Den er i liten eller ingen grad fulgt opp på en måte som gir reell effekt i leiren i Rukla. Min anbefaling til forsvarssjefen er at brannsikkerheten for de norske soldatene utbedres umiddelbart.
- En annen viktig erfaring jeg tok med meg fra besøket, er at de norske soldatenes virksomhet i EFP Litauen har **status som «internasjonal innsats»** i stedet for internasjonal operasjon. I og med at soldatene står under NATOs kommando og befinner seg i nærheten av den hviterussiske grensen, fremstår dette som forvirrende og i noen grad nedverdiggende for soldatene, især etter Russlands invasjon av Ukraina 24. februar i fjor. Det jeg observerte under mitt besøk lignet ikke på noe annet enn en kontinuerlig operasjon.

Jeg sitter igjen med et hovedinntrykk av at oppdraget i Litauen er av en mer alvorlig karakter enn hva oppmerksomheten og omtalen hjemme i Norge tilsier. Jeg tror at det kan ligge til grunn for flere forhold som soldatene reagerer på, og som jeg selv observerte, herunder:

- At kontingenten **ikke har hatt tilstrekkelig oppsetning** før de reiste ut. Med kjerne i en vernepliktig avdeling og med sen varslings tid om økningen i bidraget fra 50 til 150 soldater, ble det ikke tilstrekkelig tid til samtrening i kompanistridsgruppen. Soldatene er blant annet usikre på de rettslige rammene for oppholdet i Litauen, om alt fra i hvilken grad de er beskyttet av arbeidsmiljøloven, til grunnleggende prinsippforståelse om krigens folkerett.
- At **etterforsyningen av utstyr og materiell er mangelfull**. Dette fører til en uforholdsmessig forsiktighet hos soldatene når de skal ta utstyret og materiellet i bruk i øvingssammenheng; de er engstelige for å ødelegge utstyr og materiell i tilfelle det ikke blir erstattet. Mangelen på understøttelse er bekymringsfull.
- At **rammeavtalen for basale, norske matvarer er gått ut**. Tilgangen på norske matvarer er i kjernen av soldatenes velferd. At de ikke har tilgang på norske matvarer, medfører at soldatene enten må benytte seg av nederlandske og tyske spisesteder i leir – som ikke har et utpreget sunt utvalg av mat – og betale for dette selv, eller unnlate å spise i det hele tatt. Det er ikke mattilbud for personellet i Rukla leir etter klokken 18. Flere norske soldater har opplevd vekttap.

- At flere stillinger/funksjoner **ikke er besatt med riktig kompetanse**. Personell hjemme i Norge som ønsker å delta i operasjonen, blir holdt igjen i hjemmeavdelingen på grunn av personellmangel der. Dette understreker mitt og Ombudsnemndas gjennomgående inntrykk av en meget utfordrende personellstruktur.

Hvis forsvarssjefen skulle ønske et møte med meg om ovennevnte besøk og om dette brevet, vil jeg naturligvis stille opp til det.

Med hilsen

Roald Linaker
forsvarsombud